

Suvestinė redakcija nuo 2021-07-02

Įsakymas paskelbtas: Žin. 2008, Nr. [35-1249](#), i. k. 1082250ISAK000V-169

Nauja redakcija nuo 2018-10-27:

Nr. [V-1161](#), 2018-10-22, paskelbta TAR 2018-10-26, i. k. 2018-16690

LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS APSAUGOS MINISTRAS

ĮSAKYMAS

**DĖL LIETUVOS MEDICINOS NORMOS MN 68:2018 „MEDICINOS BIOLOGAS“
PATVIRTINIMO**

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos sveikatos priežiūros įstaigų įstatymo 9 straipsnio 1 dalies 3 punktu:

1. T v i r t i n u Lietuvos medicinos normą MN 68:2018 „Medicinos biologas“ (pridedama).
2. Neteko galios nuo 2020-01-01

Punkto naikinimas:

Nr. [V-1519](#), 2019-12-30, paskelbta TAR 2019-12-31, i. k. 2019-21750

SVEIKATOS APSAUGOS MINISTRAS

RIMVYDAS TURČINSKAS

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos sveikatos
apsaugos ministro 2008 m. kovo 4 d.
įsakymu Nr. V-169
(Lietuvos Respublikos sveikatos
apsaugos ministro 2018 m. spalio 22 d.
įsakymo Nr. V-1161 redakcija)

LIETUVOS MEDICINOS NORMA MN 68:2018 „MEDICINOS BIOLOGAS“

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Lietuvos medicinos norma MN 68:2018 „Medicinos biologas“ (toliau – Lietuvos medicinos norma) privaloma medicinos biologams, dirbantiems Lietuvos Respublikoje, jų darbdaviams, taip pat institucijoms, rengiančioms šiuos specialistus, tobulinančioms jų kvalifikaciją bei kontroliuojančioms jų veiklą.

2. Lietuvos medicinos normoje vartojamos sąvokos ir jų apibrėžtys:

2.1. **Bioinformatika** – biologinės srities duomenų valdymas, analizė bei gyvoje ląstelėje vykstančių procesų modeliavimas, panaudojant taikomosios matematikos, informatikos, statistikos ir kompiuterių mokslo žinias.

2.2. **Medicinos biologas** – asmens sveikatos priežiūros specialistas, įgijęs medicinos biologo profesinę kvalifikaciją.

2.3. **Medicinos biologo praktika** – teisės aktų reglamentuojama medicinos biologo pagal įgytą profesinę kvalifikaciją ir nustatytą kompetenciją vykdoma asmens sveikatos priežiūra, apimanti laboratorinių tyrimų atlikimą, gautų tyrimų rezultatų metodologinį interpretavimą ir patvirtinimą.

2.4. Kitos Lietuvos medicinos normoje vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos yra apibrėžtos kituose asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimą reglamentuojančiuose teisės aktuose.

3. Medicinos biologo profesinę kvalifikaciją įgyjama universitete baigus medicinos biologijos magistrantūros studijų programą. Užsienyje įgyta medicinos biologo profesinė kvalifikacija pripažįstama Lietuvos Respublikos reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų pripažinimo įstatymo ir kitų profesinių kvalifikacijų pripažinimą reglamentuojančių teisės aktų nustatyta tvarka.

Punkto pakeitimai:

Nr. [V-688](#), 2019-06-07, paskelbta TAR 2019-06-10, i. k. 2019-09419

4. Teisę verstis medicinos biologo praktika turi asmuo, įgijęs medicinos biologo profesinę kvalifikaciją.

5. Medicinos biologo profesinę kvalifikaciją įgijusiais taip pat laikomi asmenys, turintys patvirtinamuosius dokumentus, kad iki 2019 m. lapkričio 1 d. universitete yra baigę:

5.1. vienpakopės 5,5 metų (11 semestru) trukmės biologijos studijas;

5.2. vienpakopės 5 metų trukmės biologijos arba molekulinės biologijos, arba mikrobiologijos, arba chemijos, arba biochemijos, arba biofizikos, arba veterinarijos studijas, arba sanitarijos, epidemiologijos ir higienos studijų programą ir papildomai vieną iš šių mokymų: ne trumpesnes kaip 3 mėnesių trukmės laboratorinės medicinos mokymo programas „Klinikinė laboratorinė diagnostika“ arba „Bakteriologija“ arba ne trumpesnius kaip 3 mėnesių trukmės specializacijos kursus „Klinikinė laboratorinė diagnostika“, arba kelių dalių, ne trumpesnių kaip 72 valandų trukmės, laboratorinės medicinos mokymo programas, kurių bendra trukmė yra ne mažesnė kaip 3 mėnesiai;

5.2¹. vienpakopės 5 metų trukmės biologijos arba molekulinės biologijos, arba mikrobiologijos, arba biochemijos studijas ir papildomai ne mažiau kaip 100 valandų trukmės specializuoto profesinio kvalifikacijos tobulinimo programas, bei turintys ne trumpesnę kaip 3 metų medicinos biologo arba medicinos mikrobiologo darbo patirtį laikotarpiu nuo 2014 m. iki 2019 m.;

Papildyta papunkčiu:

Nr. [V-1577](#), 2021-07-01, paskelbta TAR 2021-07-01, i. k. 2021-15098

5.3. magistrantūros biologijos arba genetikos, arba molekulinės biologijos, arba mikrobiologijos, arba chemijos, arba biochemijos, arba biofizikos, arba veterinarijos studijas ir papildomai vieną iš šių mokymų: ne trumpesnes kaip 3 mėnesių trukmės laboratorinės medicinos mokymo programas „Klinikinė laboratorinė diagnostika“ arba „Bakteriologija“ arba ne trumpesnius kaip 3 mėnesių trukmės specializacijos kursus „Klinikinė laboratorinė diagnostika“, arba kelių dalių, ne trumpesnių kaip 72 valandų trukmės, laboratorinės medicinos mokymo programas, kurių bendra trukmė ne mažesnė kaip 3 mėnesiai;

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [V-1392](#), 2020-06-08, paskelbta TAR 2020-06-09, i. k. 2020-12596

5.4. studijas ar studijų programas, nurodytas Lietuvos medicinos normos 5.2 ir 5.3 papunkčiuose, ir papildomai užsienio valstybių aukštosiose mokyklose arba užsienio valstybių asmens sveikatos priežiūros įstaigose laboratorinės medicinos mokymo programą arba specializacijos kursus, atitinkančius tuo laikotarpiu vykdytus mokymus Lietuvoje;

5.5. magistrantūros biologijos arba genetikos, arba molekulinės biologijos, arba mikrobiologijos, arba biochemijos studijas ir ne mažiau kaip 100 valandų trukmės specializuoto profesinio kvalifikacijos tobulinimo programas bei turintys ne trumpesnę kaip 3 metų medicinos biologo arba medicinos mikrobiologo darbo patirtį laikotarpiu nuo 2014 m. iki 2019 m.

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [V-1392](#), 2020-06-08, paskelbta TAR 2020-06-09, i. k. 2020-12596

Punkto pakeitimai:

Nr. [V-688](#), 2019-06-07, paskelbta TAR 2019-06-10, i. k. 2019-09419

6. Medicinos biologas verčiasi medicinos biologo praktika Lietuvos Respublikoje tik asmens sveikatos priežiūros įstaigoje, turinčioje asmens sveikatos priežiūros licenciją teikti laboratorinės diagnostikos ir kitas asmens sveikatos priežiūros paslaugas, kurių teikimo reikalavimuose numatyta, kad šias paslaugas turi teisę teikti ir medicinos biologas.

7. Medicinos biologas dirba savarankiškai, bendradarbiaudamas su kitais sveikatos priežiūros paslaugas teikiančiais specialistais.

8. Medicinos biologas vadovaujasi asmens sveikatos priežiūros specialisto praktiką, asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimą reglamentuojančiais teisės aktais, Lietuvos medicinos norma, Lietuvos standartu LST EN ISO 15189 „Medicinos laboratorijos. Kokybės ir kompetencijos reikalavimai“; įstaigos, kurioje dirba, įstatais (nuostatais), vidaus tvarkos taisyklėmis bei savo pareigybės aprašymu.

II SKYRIUS TEISĖS

9. Medicinos biologas turi teisę:

9.1. verstis medicinos biologo praktika Lietuvos medicinos normos ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimą, nustatyta tvarka;

9.2. tvarkyti paciento duomenis, įskaitant sveikatos duomenis, vykdant Lietuvos medicinos normos 15 punkte nurodytą veiklą, Europos Sąjungos ir Lietuvos Respublikos teisės aktų, reglamentuojančių pacientų asmens duomenų tvarkymą, nustatyta tvarka;

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [V-688](#), 2019-06-07, paskelbta TAR 2019-06-10, i. k. 2019-09419

9.3. specializuotis pasirinktose laboratorinės diagnostikos srityse;

9.4. konsultuoti tyrimų užsakovus ir sveikatos priežiūros specialistus dėl laboratorinių tyrimų pasirinkimo, įskaitant reikalingą mėginio tipą, klinikines indikacijas ir tyrimo procedūrų apribojimus bei tyrimų užsakymų dažnumą, mokslo ir logistikos klausimais, teikti profesionalią nuomonę dėl tyrimų rezultatų;

9.5. atsisakyti teikti asmens sveikatos priežiūros paslaugas, jei tai prieštarauja medicinos biologo profesinės etikos principams arba gali sukelti realų pavojų paciento ar medicinos biologo gyvybei, išskyrus atvejus, kai teikiama pirmoji medicinos pagalba;

9.6. dalyvauti mokslo tiriamojoje ir pedagoginėje veikloje, taip pat kuriant ir diegiant naujas sveikatos priežiūros technologijas;

9.7. būti Lietuvos ir (ar) tarptautinių laboratorinės medicinos specialistus vienijančių organizacijų, asociacijų nariu, dalyvauti jų veikloje;

9.8. teikti siūlymus Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijai, sveikatos priežiūros įstaigų administracijai laboratorinės diagnostikos optimizavimo klausimais;

9.9. turėti saugias darbo sąlygas.

10. Medicinos biologas turi ir kitų teisių, nustatytų Lietuvos Respublikos teisės aktais, reglamentuojančiais asmens sveikatos priežiūros specialisto praktiką.

III SKYRIUS PAREIGOS

11. Medicinos biologas privalo:

11.1. teikti pirmąją medicinos pagalbą Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;

11.2. pagal savo kompetenciją, nustatytą Lietuvos medicinos normoje, ir asmens sveikatos priežiūros įstaigos, kurioje dirba, licenciją kvalifikuotai vykdyti (atlikti) laboratorinius tyrimus, juos interpretuoti ir patvirtinti tyrimų rezultatus, atsižvelgdamas į naujausią mokslinę literatūrą bei užtikrinti teikiamų asmens sveikatos priežiūros paslaugų kokybę;

11.3. nepriskirtais medicinos biologo kompetencijai atvejais rekomenduoti pacientui kreiptis į atitinkamos srities asmens sveikatos priežiūros specialistą;

11.4. turėti spaudą, kurio numeris suteikiamas Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. sausio 6 d. įsakymo Nr. V-1 „Dėl Numerio sveikatos specialisto spaudui suteikimo ir panaikinimo taisyklių patvirtinimo“ nustatyta tvarka;

11.5. taikyti Lietuvos Respublikoje tik mokslo ir praktikos įrodymais pagrįstus, saugius darbo metodus, teisės aktų nustatyta tvarka patvirtintas tyrimų procedūras, ligų diagnostikos metodus bei technologijas, išskyrus kituose teisės aktuose nustatytas išimtis;

11.6. perduoti laboratorinių tyrimų rezultatus ir jų interpretacijas tyrimo užsakovui;

11.7. naudoti tik teisės aktų reikalavimus atitinkančias medicinos priemones (prietaisus), išskyrus kituose teisės aktuose nustatytas išimtis. Užtikrinti, kad medicinos priemonės (prietaisai) būtų naudojamos teisės aktų nustatyta tvarka ir vadovaujantis gamintojų su medicinos priemone (prietaisu) pateikiama informacija;

11.8. bendradarbiauti su asmens ir visuomenės sveikatos priežiūros ir kitais specialistais;

11.9. propaguoti sveiką gyvenseną, ligų profilaktikos ir sveikatos tausojimo bei ugdymo priemones;

11.10. laikytis profesinės etikos principų, gerbti pacientų teises ir jų nepažeisti, saugoti profesinę paslaptį ir visą informaciją apie pacientą laikyti konfidencialia; kitiems asmenims ši informacija gali būti atskleista Europos Sąjungos ir Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatytais pagrindais ir tvarka;

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [V-688](#), 2019-06-07, paskelbta TAR 2019-06-10, i. k. 2019-09419

11.11. tobulinti profesinę kvalifikaciją Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro nustatyta tvarka;

11.12. tvarkyti medicinos biologo praktikos dokumentus Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;

11.13. paaiškinti medicinos biologo praktikos aplinkybes Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos, teisėsaugos institucijų ir kitų kontroliuojančių institucijų prašymu;

11.14. atlikti kitas Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatytas pareigas.

IV SKYRIUS KOMPETENCIJA

12. Medicinos biologo profesinę kompetenciją sudaro žinios, gebėjimai ir įgūdžiai, kuriuos jis įgyja baigęs medicinos biologo profesinę kvalifikaciją suteikiančias studijas bei nuolat tobulindamasis, atsižvelgdamas į nuolatinę mokslo ir praktikos pažangą.

13. Medicinos biologas turi žinoti:

13.1. dokumentų rengimo, tvarkymo ir apskaitos pagrindus;

13.2. medicinos statistikos pagrindus;

13.3. sveikatos draudimo pagrindus;

13.4. sveikatos teisės pagrindus;

13.5. naudojimosi informacinėmis ir ryšio technologijomis būdus ir mokėti jais naudotis;

13.6. asmens duomenų apsaugos principus.

Papildyta papunkčiu:

Nr. [V-688](#), 2019-06-07, paskelbta TAR 2019-06-10, i. k. 2019-09419

14. Medicinos biologas turi išmanyti:

14.1. biomedicinos mokslų (fiziologijos, genetikos ir kt.) principus, metodus ir naujoves;

14.2. laboratorinės medicinos mokslo pagrindus;

14.3. biostatistikos bei bioinformatikos pagrindus;

14.4. bioetikos reikalavimus;

14.5. kenksmingus sveikatai ir galinčius sukelti jos sutrikimus veiksniai, jų žalą ir rizikingą sveikatai elgesį mažinančias priemones bei galimus būdus žalai išvengti;

14.6. įvairių veiksnių, diagnostinių procedūrų ir vaistinių preparatų veikimo principus, jų įtaką laboratorinių tyrimų rezultatams;

14.7. laboratorijos vadybos ir kokybės užtikrinimo principus;

14.8. procesų prieš tyrimus ir procesų po tyrimų įtaką laboratorinių tyrimų rezultatams ir kokybei;

14.9. patologijos priežastis, jų ląstelinius, biocheminius, imunologinius mechanizmus, klinikinius požymius ir laboratorinių tyrimų indikacijas, laboratorinių tyrimų klinikinę vertę, jų pokyčius įvairių ligų atveju, laboratorinės diagnostikos ir diferencinės diagnostikos principus;

14.10. šiuolaikinius laboratorinių tyrimų metodus, jų indikacijas, taikymo galimybes, privalumus ir trūkumus.

15. Medicinos biologas turi gebėti:

- 15.1. organizuoti ir planuoti savo veiklą, veikti savarankiškai, bendradarbiauti ir dirbti komandoje su kitais sveikatos priežiūros specialistais, spręsti problemas ir priimti sprendimus pagal savo kompetenciją;
- 15.2. kurti, diegti, prižiūrėti, gerinti laboratorijos kokybės vadybos sistemą;
- 15.3. parinkti, įdiegti ir naudoti laboratorinių tyrimų metodus ir *in vitro* diagnostikos medicinos priemones (priedais);
- 15.4. analizuoti atliekamų laboratorinių tyrimų ekonominį pagrįstumą;
- 15.5. organizuoti ir atlikti laboratorinių tyrimų vidaus kokybės kontrolę, vertinti ir tvirtinti jos rezultatus, nustatyti neatitiktis, taikyti korekcinis ir prevencinius veiksmus;
- 15.6. organizuoti dalyvavimą tarplaboratorinių palyginimų programose, atlikti jų tyrimus ir vertinti rezultatus;
- 15.7. kvalifikuotai atlikti laboratorinius tyrimus, juos interpretuoti ir patvirtinti gautų tyrimų rezultatus;
- 15.8. pildyti laboratorijos veiklos dokumentus Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;
- 15.9. konsultuoti tyrimus užsakiusius specialistus, parenkant konkrečioje situacijoje tinkamiausius laboratorinius tyrimus, siekiant, kad tyrimai būtų atlikti laiku ir interpretuoti teisingai;
- 15.10. informuoti asmenis, kaip tinkamai pasirengti laboratoriniam tyrimui.

Pakeitimai:

1.
Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, Įsakymas
Nr. [V-1161](#), 2018-10-22, paskelbta TAR 2018-10-26, i. k. 2018-16690
Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2008 m. kovo 4 d. Nr. V-169 „Dėl Lietuvos medicinos normos MN 68:2008“ Medicinos biologas.Teisės, pareigos, kompetencija ir atsakomybė" patvirtinimo"pakeitimo
2.
Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, Įsakymas
Nr. [V-688](#), 2019-06-07, paskelbta TAR 2019-06-10, i. k. 2019-09419
Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2008 m. kovo 4 d. įsakymo Nr. V-169 „Dėl Lietuvos medicinos normos MN 68:2018 „Medicinos biologas“ patvirtinimo“ pakeitimo
3.
Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, Įsakymas
Nr. [V-1519](#), 2019-12-30, paskelbta TAR 2019-12-31, i. k. 2019-21750
Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2008 m. kovo 4 d. įsakymo Nr. V-169 „Dėl Lietuvos medicinos normos MN 68:2018 „Medicinos biologas“ patvirtinimo“ pakeitimo
4.
Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, Įsakymas
Nr. [V-1392](#), 2020-06-08, paskelbta TAR 2020-06-09, i. k. 2020-12596
Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2008 m. kovo 4 d. įsakymo Nr. V-169 „Dėl Lietuvos medicinos normos MN 68:2018 „Medicinos biologas“ patvirtinimo“ pakeitimo
5.
Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, Įsakymas
Nr. [V-1577](#), 2021-07-01, paskelbta TAR 2021-07-01, i. k. 2021-15098
Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2008 m. kovo 4 d. įsakymo Nr. V-169 „Dėl Lietuvos medicinos normos MN 68:2018 „Medicinos biologas“ patvirtinimo“ pakeitimo